

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298-70-33

Міністру юстиції України
Денису МАЛЮСЬЦІ

Т.в.о. Голови Державної
екологічної інспекції України
Ігорю ЗУБОВИЧУ
(в частині управління
відходами)

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», під час виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради з прав людини виявлено порушення прав людини у діяльності медичної частини № 72 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях (далі – медична частина).

Статтею 49 Конституції України визначено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Статтею 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначено, що кожний громадянин України має право на охорону

здоров'я, що передбачає медичний догляд, який є необхідним для підтримання здоров'я людини.

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Усупереч наведеним вимогам законодавства під час позапланового відвідування медичної частини 16.07.2024 виявлені факти порушення прав людини, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності.

У порушення вимог абзацу 2 пункту 2 глави 2 Розділу II Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого спільним наказом Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 15.08.2014 № 1348/5/572 (далі – Порядок), новоприбулим до установи особам не проводиться повний первинний медичний огляд.

Під час вивчення медичної документації (медичних карток амбулаторних хворих, форма № 025/о (далі – медична картка) встановлено, що медичні картки не містять інформацію про проведення періодичного медичного огляду. Також в медичних картках відсутні підписані інформовані добровільні згоди на обстеження та лікування, що порушує вимоги наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» та не підтверджує ознайомлення пацієнта з інформацією про характер, мету, орієнтовну тривалість діагностично-лікувального процесу, про можливі несприятливі наслідки під час його проведення, необхідність дотримання визначеного лікарем режиму в процесі лікування, ймовірний перебіг захворювання та наслідки у разі відмови від лікування.

У зв'язку з несправністю спеціалізованого програмно-апаратного забезпечення в медичній частині не здійснюється надання медичної допомоги

засудженим із застосуванням телемедицини відповідно до Порядку організації медичної допомоги на первинному, вторинному (спеціалізованому), третинному (високоспеціалізованому) рівнях із застосуванням телемедицини, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 19.10.2015 № 681. Таким чином засуджені позбавлені можливості поліпшення здоров'я шляхом забезпечення рівного доступу до медичної допомоги належної якості.

Під час дослідження медичних карток ВІЛ-інфікованих осіб встановлено, що у порушення «Клінічного протоколу антиретровірусної терапії ВІЛ-інфекції у дорослих та підлітків», затвердженого наказом МОЗ від 12.07.2010 № 551, хворим на ВІЛ засудженим особам не проводяться періодичні обстеження на рівень CD4 клітин в зв'язку з відсутністю відповідних лабораторних реагентів, що може призвести до порушення контролю якості медичної допомоги.

Відповідно до пункту 19 розділу I Порядку документи, що містять відомості про стан здоров'я засудженого та надання йому необхідної медичної допомоги, мають зберігатися з додержанням умов, що гарантують конфіденційність цих відомостей. Під час дослідження медичної документації виявлено, що медичні картки ВІЛ-інфікованих пацієнтів зберігаються разом із медичними картками інших пацієнтів, внаслідок чого порушується право на таємницю про стан здоров'я.

У порушення наказу МОЗ Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584 (далі – Правила), в маніпуляційній кімнаті медичної частини не забезпечено належне зберігання лікарських засобів.

Так відповідно до пункту 12 розділу III Правил, не допускається сумісне зберігання лікарських засобів із реактивами, біологічним матеріалом тощо в одному холодильнику. Водночас в кабінеті лаборанта медичної частини в холодильнику одночасно зберігаються харчові продукти, біологічний матеріал в пробірці та лікарські засоби, термін придатності яких закінчився.

Відповідно до підпункту 5 пункту 3 розділу V Правил особа, на яку покладено відповідні обов'язки, повинна перевіряти наявність лікарських засобів в лікувально-профілактичних закладах та вилучати лікарські засоби, обіг яких заборонено в Україні, фальсифіковані лікарські засоби, лікарські засоби незареєстровані в Україні (крім випадків, визначених Законом України «Про лікарські засоби») та строк придатності яких минув.

При огляді сумки-укладки лікаря для надання першої медичної допомоги виявлені лікарські засоби, термін придатності яких минув. Також в маніпуляційному кабінеті та кабінеті лікаря-стоматолога медичної частини виявлені лікарські засоби з закінченим строком придатності. Зазначене порушує вимоги статті 23 Закону України «Про лікарські засоби» від 04.04.1996 № 123/96-ВР. Неякісні лікарські засоби, включаючи ті, термін

придатності яких закінчився, підлягають утилізації та знищенню згідно з Правилами утилізації та знищення лікарських засобів, які затверджені наказом МОЗ від 24.04.2015 № 242.

Разом з тим під час перевірки справності автоматичного зовнішнього дефібрилятора (далі – АЗД) виявлені електроди, термін придатності яких минув, що може не забезпечити ефективного використання приладу під час надання невідкладної допомоги засудженим при раптовій зупинці кровообігу.

Одночасно встановлено, що на електродах до АЗД наявний лише англomовний напис. Зазначене суперечить вимогам чинного законодавства, а саме вимогам пункту 13 Технічного регламенту щодо медичних виробів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 753 від 02.10.2013. Інформація, що має надаватися користувачеві або споживачеві, повинна бути викладена відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Відсутність чіткого та зрозумілого маркування державною мовою ускладнює використання АЗД, особливо в екстрених ситуаціях. Дотримання вимог щодо маркування медичних виробів є не лише формальністю, а й гарантією безпеки та ефективності надання медичної допомоги.

В медичній частині не організовано проведення замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ) осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання опіоїдів. Як наслідок особи, які перебувають в установі, позбавлені можливості отримувати ЗПТ, що порушує їх право на вибір методів лікування, яке затверджено статтею 38 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

Виявлені порушення в проведенні дезінфекції, передстерилізаційному очищенні та стерилізації виробів медичного призначення, що порушує вимоги наказу МОЗ від 11.08.2014 № 552 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я».

В кабінеті лікаря-стоматолога відсутні необхідні медичні засоби (зокрема матеріал для пломбування), що унеможлиблює надання належної медичної допомоги засудженим.

В медичній частині відсутнє приміщення для зберігання медичних відходів. Не забезпечено належне зберігання, сортування та передачу на утилізацію медичних відходів. Зі слів в.о. керівника медичної частини, медичні відходи спалюються на території установи, що порушує вимоги Державних санітарних-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами, затверджених наказом МОЗ від 08.06.2015 № 325. Під час відвідування не надано підтверджуючих документів про укладену угоду зі спеціалізованою установою на утилізацію медичних відходів.

У порушення пункту 2 розділу II Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28.08.2018 №2823/5, на території медичної частини перебуває не працевлаштований засуджений, який виконує функції молодшого медичного персоналу та може мати доступ до інформації про стан здоров'я інших засуджених осіб, що порушує право пацієнтів на конфіденційність та збереження таємниці про стан свого здоров'я.

В медичній частині порушуються вимоги «Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань», затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 08.06.2012 № 849/5. Так, в установі здійснюється санітарна обробка речового майна засуджених осіб, зокрема постільної білизни та постільних речей (ковдр, матраців, подушок, рушників, тощо), з порушенням встановлених термінів, а наявний у палаті м'який інвентар (подушка та матрац) застарілий та брудний.

Медична частина має відремонтовану палату, проте стіни мають нерівну, шорстку поверхню, що унеможливорює якісне вологе прибирання та дезінфекційну обробку, та порушує вимоги пункту 4.2 розділу IV, та пункту 8.2, 8.3 розділу VIII пункту 8.2, 8.3 Державних санітарних норм та правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом МОЗ від 02.04.2013 № 259. Водночас наявні палати зі значно гіршими умовами перебування, що порушує принцип рівноправності громадян, передбачений статтею 4 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

У порушення розділу VIII Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу», затверджених наказом МОЗ від 02.04.2013 № 259, приміщення медичної частини потребують проведення ремонтних робіт: стіни та стеля мають відлущену фарбу, відбиту кахельну плитку, на панелях стін тріщини, оголені електричні дроти, в віконних рамах відсутнє скло, що унеможливорює належну дезінфекційну обробку приміщень, та може загрожувати здоров'ю осіб, які перебувають на лікуванні в медичній частині.

У порушення вимог Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», не створено умов щодо утримання осіб з інвалідністю та осіб, які належать до маломобільних груп населення (відсутній пандус, поручні та інші облаштування будівлі).

У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, протипожежна система не облаштована належним чином, у приміщеннях медичної частини

відсутня протипожежна сигналізація, що підвищує ризики пожежної небезпеки та загрожує життю засуджених у разі виникнення пожежі.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 228, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб;

відповідно до пункту 3 Положення про Державну екологічну інспекцію України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.2017 № 275, Державну екологічну інспекцію України здійснює у межах повноважень, передбачених законом, державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства, зокрема, щодо поводження з відходами;

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Розглянути подання та вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності медичної частини № 72 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях.

2. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності та про результати розгляду подання у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

3. Державній екологічній інспекції України вжити заходи державного нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства, зокрема, щодо управління (поводження) медичними відходами на території медичної частини № 72 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях, та у разі виявлення порушень вжити заходів щодо притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування медичної частини № 72 філії Державної установи «Центру охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України» у Миколаївській та Одеській областях на 14 арк.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Наталія Любченко 050 967 9551

